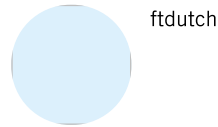

Shenzhen: stad in beweging

Januari 27, 2016

ftdutch

Door de extreem volatiele markten tijdens de eerste weken van het jaar zijn veel beleggers momenteel ongerust over de [groei in China](#). Mijn team en ik deden onlangs in China verschillende steden aan en zagen er tal van bloeiende sectoren en bedrijven met dynamische vooruitzichten, wat het land als [beleggingsbestemming](#) voor mij alleen maar interessanter maakt. Hier leest u mijn verslag over Shenzhen.

Het Chinese Shenzhen is een stad in beweging. Het is de *place to be* voor elke jonge Chinees die wat te betekenen heeft, niet alleen omdat er zo veel succesvolle technologiebedrijven (internet, drones, robotica, enz.) zijn gevestigd, maar ook omdat de omgeving er gunstiger zou zijn dan in veel andere grote Chinese steden. Hoewel Shenzhen niet de hoofdstad is van de provincie waar het is gelegen (Guangdong), zijn er wel een aantal aspecten waarmee het de hoofdstad van Guangzhou overschaduwt. In 1980 kreeg Shenzhen de status van Speciale Economische Zone (SEZ), de eerste van vijf. Toen Deng Xiaoping, de grondlegger van de hervormingen, de stad in 1992 bezocht, zei hij: "U [de lokale overheid van Shenzhen] moet doortastender optreden om hervormingen door te voeren, zich openstellen voor buitenstaanders en durven te experimenteren." Dankzij die goedkeuring van Beijing kwam het hervormingsproces in een stroomversnelling terecht, en op dat moment begon er van alles te gebeuren. Shenzhen werd een experiment in door idealen gecontroleerd marktkapitalisme, ofwel 'socialisme met een Chinees tintje'. Dat vormde het startschot voor aanzienlijke lokale en buitenlandse investeringen, en tussen 1990 en 2010 werd Shenzhen al gauw een wereldwijde hub voor de maakindustrie en een van de snelst groeiende steden, niet alleen van China maar van de hele wereld. De totale economische productie van Shenzhen overtreft inmiddels die van sommige landen, waaronder Ierland, Portugal en Vietnam.[\[1\]](#)

De aantrekkelijke lonen in Shenzhen hebben migranten uit heel China aangetrokken, waardoor een groot deel van de bevolking inmiddels bestaat uit niet-lokale migrantenarbeiders. Shenzhen heeft ook een jonge bevolking, met een gemiddelde leeftijd van nog geen 30 jaar. [2] De steeds grotere toevloed van mensen en investeringen naar Shenzhen gaat gepaard met stijgende vastgoedprijzen; uit verschillende rapporten blijkt dat de prijzen in Shenzhen in 2015 sneller zijn gestegen dan in om het even welke andere Chinese stad. Het zijn niet alleen buitenlandse bedrijven die fabrieken vestigen in Shenzhen. Ook China's grootste fabrikant van telecomcommunicatieapparatuur heeft er zijn internationale hoofdkantoor gevestigd, samen met tal van andere soorten binnenlandse bedrijven die de stad als uitvalsbasis hebben gekozen. Shenzhen is ook bekend als een van de

Silicon Valleys van China vanwege de hoge concentratie van hightechbedrijven, bijzonder interessant voor Chinese pas afgestudeerden van technische universiteiten en jonge mensen die een internetcarrière ambiëren.

Shenzhen en Hongkong zijn politiek gescheiden, maar de grenscontroles worden steeds soepeler en snelwegen en treinsporen verbinden beide steden met elkaar. Er zijn tussen de twee steden inmiddels zes grensovergangen over land en er is een spoorverbinding die de metro van Shenzhen verbindt met het Mass Transit Railway-metrosysteem van Hongkong. Naar schatting reist elke dag ruim een kwart miljoen mensen tussen Hongkong en Shenzhen. Het metrosysteem van Shenzhen, dat in 2004 werd geopend, telt nu 5 lijnen, 118 stations en 177 kilometer spoor. Uiteindelijk is het de bedoeling dat Beijing, Guangzhou, Shenzhen en Hongkong via een hogesnelheidstrein met elkaar worden verbonden.

In het station van Shenzhen, op weg naar Nanning

De internationale luchthaven van Shenzhen, een aanvulling op de bruisende luchthaven van Hongkong, is het hoofdkwartier van Shenzhen Airlines en een hub voor ander passagier- en vrachtverkeer. Nu de spoor- en wegverbindingen naar Hongkong worden uitgebreid naar Macau en Zhuhai, wordt er aan de andere kant van Macau inmiddels een nieuwe megastad gebouwd in de Parelrivierdelta, met een bevolking van 42 miljoen mensen het grootste stedelijke gebied ter wereld.^[3] Tijdens de landing naar de luchthaven van Chek Lap Kok in Hongkong, kon ik zien hoe betonnen palen zich uitstrekten tot in de oceaan waar er een reeks bruggen en tunnels naar Macau wordt gebouwd. Het lijkt me fantastisch dat we geen boten meer nodig hebben om Macau te bereiken en dat we gewoon over en onder de oceaan door naar Macau, Zhuhai, Shenzhen en andere delen van China kunnen rijden.

Shenzhen is niet alleen belangrijk voor de industrie, maar wordt ook in snel tempo een financieel centrum: twee van China's grootste banken hebben er hun hoofdkantoor. De Shenzhen Stock Exchange (SZSE) is net als de Shanghai Stock Exchange een nationale beurs, die ruim 1.700 beursgenoteerde bedrijven telt, inclusief degene die genoteerd zijn aan de technologiebeurs Growth Enterprise Market (GEM).^[4] De SZSE Composite Index bestaat uit 500 genoteerde aandelen met een marktkapitalisatie van meer dan USD 300 miljard.^[5] De beursverbinding tussen Shenzhen en Hongkong, Shenzhen-Hong Kong Stock Connect, die grensoverschrijdende handel mogelijk zou maken, zal naar verwachting ergens dit jaar van start gaan en zou voor beleggers meer kansen kunnen creëren. De regering promoot Shenzhen momenteel als een financieel centrum dat gelijkwaardig is aan Hongkong door Qianhai, een district van Shenzhen, aan te merken als een financieel centrum met speciale rechten en privileges. Het is de bedoeling om het gebied klaar te maken voor innovatie en de ontwikkeling van moderne diensten, en om een nauwere samenwerking tussen Hongkong en het Chinese vasteland te cultiveren. Het belangrijkste aspect is dat Qianhai speciale voorrechten krijgt inzake de internationalisering van de Chinese munt, de renminbi (RMB), door de beperkingen op kapitaalrekeningen te versoepelen zodat banken in Hongkong commerciële leningen in RMB kunnen verstrekken aan entiteiten op het vasteland in Qianhai.

Stedelijke transformatie

Tijdens de autorit door Shenzhen zag ik wat voor een transformatie de stad had doorgemaakt sinds mijn eerste bezoek zo'n 20 jaar geleden. Wat ooit rijstvelden waren geweest, waren nu kantoren en appartementen, waarvan sommige tot de hoogste in China behoren. Momenteel wordt het 600 meter hoge Ping An Finance Centre gebouwd, na zijn geplande voltooiing in 2016 het op één na hoogste gebouw in China en het op drie na hoogste gebouw ter wereld.^[6]

Naarmate China verder verstedelijkt en steeds meer mensen hun intrek nemen in hoge flatgebouwen, is er niet alleen transportinfrastructuur nodig, maar neemt ook de behoefte aan faciliteiten voor cultuur en ontspanning toe, die door de overheid worden aangemoedigd. Een van de bedrijven die we bezochten, vertegenwoordigde de typische trend waarbij woningprojecten worden gecombineerd met projecten voor ontspanning en toerisme, zoals themaparken, hotels, bioscopen, enz. Het bedrijf heeft vastgoed- en toerismeactiviteiten in Shenzhen en in andere delen van het land. Met een golfkar kregen we een rondleiding in een themapark in Shenzhen, en we verbleven er in een hotel boven een gigantisch winkelcentrum. Het ontbrak het winkelcentrum nog aan winkels, maar geleidelijk aan namen er steeds meer huurders hun intrek. Het hotel en het winkelcentrum lagen vlak naast een mooi park met een modern concertgebouw en een uitgebreid assortiment van zowel westerse als Chinese restaurants. Aan een tafeltje met uitzicht op een beekje dineerden we in een uitstekend Italiaans restaurant.

Shenzhen, China.

Onze rondleiding langs de themaparken in Shenzhen bracht ons naar een park dat was ontworpen om een overzicht te geven van de Chinese geschiedenis, cultuur en architectuur met de verschillende etnische groepen in China tijdens de hele 5000 jaar oude beschaving van het land. Tijdens onze wandeling door het park genoten we van de mooie omgeving en bewonderden we modellen van de verschillende fasen van de Chinese geschiedenis, miniatuurversies van beroemde Chinese toeristische trekpleisters en modellen van beroemde historische gebouwen en gebeurtenissen. Eén fascinerend model was dat van de Chinese muur en het beroemde historische gevecht dat er heeft plaatsgevonden. In verschillende delen van het park waren er optredens: dansers, muzikanten, acrobaten, goochelaars, lichtkunstenaars en getalenteerde ruiters vertoonden er hun kunsten. Ook waren er een aantal restaurants met verschillende soorten gerechten uit verschillende delen van China, zoals Szechuan, Yunnan, Hunan en andere gebieden. Ik was verrast toen ik in het park ook een plek aantrof die indruk maakte met een Thaise pagode, Thais getooide olifanten en een fontein die water over het hele terrein sproeide om toeristen wat afkoeling te bieden. Ook was er in Shenzhen een apart safaripark met een kweekprogramma voor witte leeuwen.

Nieuwe technologieën, traditionele geneeskunde

We ontmoetten in Shenzhen ook een aantal topmanagers van een bedrijf dat zich specialiseert in ultrakrachtige laserapparatuur. We zagen geautomatiseerde machines ontworpen om hoge volumes te produceren en verschillende producten die met lasers werden vervaardigd of versierd, zoals glas gegraveerd met lasersdesigns, telefoonhoesjes gegraveerd met lasers, en staal dat door lasers in vorm werd gesneden om te worden gebruikt in de scheepsbouw en de autoproduktie. De meeste machines die zij vervaardigen worden op maat gemaakt voor specifieke toepassingen en specifieke klanten. We vernamen dat het grootste deel van de lasermarkt wereldwijd voornamelijk bedoeld is voor lasers van laag vermogen die worden gebruikt in consumentenelektronica.

Snuisteren door moderne en traditionele Chinese

De volgende dag bezochten we een producent van traditionele Chinese geneesmiddelen (TCM) in China. De producten van het bedrijf worden verkocht via apotheken en ziekenhuizen, maar het grootste deel van de opbrengst wordt via apotheken gerealiseerd. Na mijn bezoek aan een aantal apotheken in verschillende Chinese steden beseftte ik al snel hoezeer de traditionele geneeskunde is doorgedrongen, niet alleen in verpakte vorm met kruiden verwerkt tot pillen, capsules en/of stroop, maar ook door de verkoop van afzonderlijke, onbewerkte kruiden. De verkoop aan winkels vindt plaats via distributeurs, terwijl het verkooppersoneel van het bedrijf zelf instaat voor de verkoop aan ziekenhuizen. Toen we het hadden over hun waarderingmethode voor de enorme voorraad van kostbare kruiden die in magazijnen worden opgeslagen, bleek dat die voorraden gewaardeerd werden tegen kostprijs, hoewel ze aanzienlijk meer waard waren. Voor de aankoop van de enorme variëteit van wortels, gedroogde bloemen en bladeren, reizen hun kopers heel China af. Daarnaast hebben ze hun eigen plantages waar een aantal van de meer gangbare kruiden worden gekweekt. Volgens het bedrijf zouden traditionele Chinese geneesmiddelen ook in westerse maatschappijen meer ingang kunnen vinden.

Mijn team en ik hebben enorm genoten van ons bezoek aan Shenzhen, dat wij zien als een bloeiende stad waar oud en nieuw samensmelten in cultuur, bezienswaardigheden en potentiële beleggingskansen.

De verklaringen, meningen en analyses in dit document zijn alleen bedoeld ter informatie en mogen niet worden beschouwd als individueel beleggingsadvies of als een aanbeveling om in enig effect te beleggen of om enige beleggingsstrategie te volgen. Omdat de markt en de economie snel kunnen evolueren, gelden verklaringen, meningen en analyses op de datum van de publicatie en kunnen ze zonder kennisgeving worden gewijzigd. Dit document is niet bedoeld als een volledige analyse van elk belangrijk feit over een land, regio, markt, sector, belegging of strategie.

Belangrijke juridische informatie

Alle beleggingen gaan met risico's gepaard, waaronder een mogelijk verlies van het ingelegde kapitaal. Beleggingen in buitenlandse effecten houden speciale risico's in, zoals wisselkoersschommelingen, een onstabiel economisch klimaat en politieke ontwikkelingen. Beleggingen in landen met een opkomende markt, waar frontiermarkten een onderdeel van zijn, gaan gepaard met grotere risico's die verband houden met dezelfde factoren, boven op de risico's die verbonden zijn aan hun relatief geringe omvang, de lagere liquiditeit en het gebrek aan een gevestigd wettelijk, politiek, zakelijk en sociaal kader om effectenmarkten te ondersteunen. Omdat deze kaders doorgaans nog minder ontwikkeld zijn op de frontiermarkten, en gelet op diverse factoren zoals het hogere risico van extreme koersvolatiliteit, illiquiditeit, handelsbarrières en deviezencontroles, gelden de risico's van de opkomende markten nog sterker voor frontiermarkten. Aandelenkoersen vertonen soms snelle en scherpe schommelingen als gevolg van factoren die een invloed hebben op individuele bedrijven, specifieke sectoren of bedrijfstakken, of op de algemene marktomstandigheden.

[1] Bronnen: Gemeentelijk informatiecentrum voor elektronische overheidsdiensten van Shenzhen; Wereldbank, op basis van gegevens van 2014.

[2] Bron: Onderzoeksbureau van de nationale dienst voor statistiek in Shenzhen, gegevens van 2011.

[3] Bron: Wereldbank, "East Asia's Changing Urban Landscape: Measuring a Decade of Spatial Growth", januari 2015; bevolkingscijfer gebaseerd op gegevens van 2010.

[4] Bron: Shenzhen Stock Exchange, per januari 2016.

[5] Ibid.

[6] Bron: "Ping An Finance Center Structurally Topped Out in Shenzhen", persbericht van de Council on Tall Buildings and Urban Habitat, 4 mei 2015.